

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 4 coroane.
Pe o jumătate de an 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia” nr. 10, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSEKATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua oară 12 bani
a treia oară 10 bani.

Ioan Eliade Rădulescu.

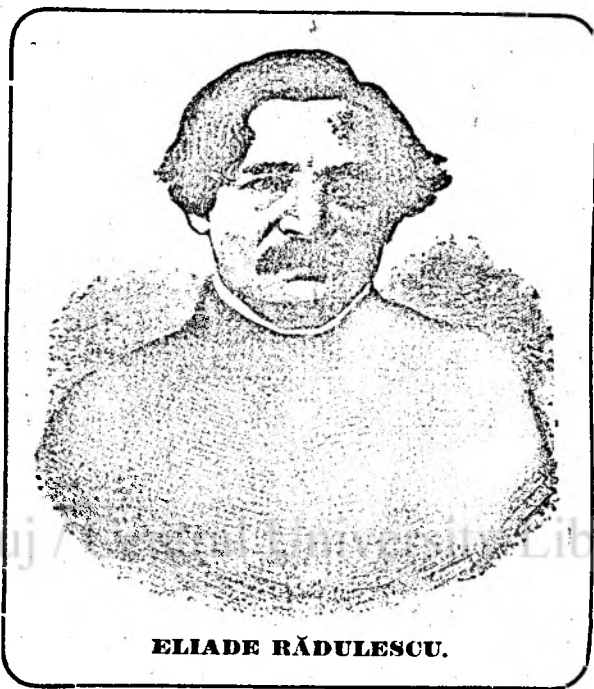
Anul acesta s'au implinit 100 de ani dela nașterea lui Ioan Eliade Rădulescu. Cel mai mare, cel mai înflăcărat școlar al marelui dascăl ardelean, George Lazăr din Avrig, a lucrat ca nimeni altul în jumătatea primă a veacului trecut în ogorul limbei și literaturii române. Dăm în cele următoare, după dl G. Adamescu, o schiță biografică a marelui Român.

Născut în Târgoviște dintr'o familie săracă, Eliade veni de copil în București, unde începî să învețe la un dascăl grec. Acesta nu-l învăța românește, de aceea cam des fugea și se ducea la niște Olteni, ce lucrau într'o grădină și cu ajutorul lor cunoscî literile românești și începî să cetească, — fapt pe care ni-l spune însuși într'un articol: »Dispozițiile și încercările mele la poezie«.

Venind George Lazăr din Transilvania, alergă la dînsul, îi ascultă cu multă dragoste lecțiunile, își dă o deosebită silință și nu mult după aceea ajunse și el profesor și lucră cu tot entuziasmul ce-i putea da vîrsta și ideile naționaliste răspândite de Lazăr, lucra cu un rar simțămînt de jertfă, părăsi casa părinților, nu primi slujbele, ce ar fi putut dobîndi, pentru a da lecțiuni câtorva școlari săraci, dar' cum zice dînsul, »hotărîți și fanatici în hotărîrea lor«, fără-o vre-o autoritate să se intereseze de el sau de rezultatele școlii. Eliade dădea lecțiuni în timp de șese ani, lipsit iarna de lemne, într'o odăiță cu geamuri sparte, în care zăpada se amesteca cu fumul dela o sobă stricată.

Și trebuia singur să facă toate cursurile ce credea necesare școlarilor. Îi învăța filosofia și dreptul, matematica și geografia, istoria și gramatica. Fiindcă lipseau cărțile trebuitoare, aloătul și tipări o aritmetică, o gramatică, mai târziu o istorie.

Activitatea (munca) lui nu se mărgini numai la școală. El se ocupa de întreaga mișcare culturală a Românilor

ELIADE RĂDULESCU.

și fiindcă în acele timpuri literatura nu putea fi despărțită de politică, Eliade deveni om politic.

Fundând cel dintâiu ziar »Curierul Român« — suspendat în 1848 — căuta să întreție sentimentul patriotic în cetitori.

Pentru răspîndirea cunoștințelor literare și formarea gustului de ceteră

fundă așa numita revistă »Curier de ambe sexe«, în care publica nuvele traduse și originale, studii literare și istorice, poezii și chiar mode.

Tot pentru acest interes general fundă în 1838 împreună cu Ioan Câmpineanu »Societatea Filarmonică«, avînd de scop să ajute propagarea culturii în genere și în special să lucreze pentru înființarea unui teatru. Îndată ce se constituî, societatea încredință direcția lui Eliade. Acesta deschise cu Aristia o școală, în care se învăța literatura, declamația și cântul, pentru-o mai târziu să se producă actori pentru teatrul național. Resultatele școlii se văzură la esamenul general, când școlarii jucară mai multe piese.

Societatea, încîntată de munca lui Eliade, îl alege director și pentru al doilea an. Lucrurile merșeră bine, se strînseră fonduri importante, se traduseră o mulțime de piese.

Societatea filarmonică însă era oarecum continuarea unei alte asociațiuni parte secretă — cu scop politic, — parte pe față — cu scop literar. Din cauza aceste s'au născut tot felul de bănueli în privința ei și după câțiva ani s'a desființat.

În pregătirea și executarea revoluțiunii din 1848, Eliad fu unul din fruntași. După-ce se proclamă constituția la Izlaz, după-ce Bibescu părăsi tronul, se consiliu guvernul provisoriu din care făcî parte și Eliad. Domnia acestui guvern tinî însă numai din Iunie până în Septembrie, pentru-o Turcii obligați de Ruși, provocară o luptă între armata, cu care venise Omer-Pașa și oștirea din București, în urma căreia ei ocupară

FOITA.

Poesii populare.

Din Persani.

Dela Simion Grama culesse de Vichi St.

Trage-o mândră, ca cucu,
Să se legene codru,
Și 'mio trage ca mirla,
Să se legene frunza,
Ca să se mire lumea
De mini și de d-ta.

Măi bădișo Ionaș
Vin la noi să-ți dau sălaș,
Dar' de oină ce 'ți-oi da?
Castraveți ca iedera.
Gură dulce ca mierea.
Nu veni pe la fântână,
Că se face urmă în stîină,

Nu veni pe la pîrlaz,
Că avem un câne breaz
Și sare oblu-'n obraz,
Vină printr' strat de ceapă,
Nimenea să nu priceapă.

Stejărel foaie măruntă,
Paserile-'n tine cîntă
Și vin mîndrele și-ascultă,
A venit și mîndra mea
Să-și asculte pasărea,
Cum îi cîntă patima,
Patima ei din fetie
'Și-a bădișii din junie.

Șapte sate 'și-au pus pînză,
Ca să mă scoată din frunză,
Dar' de s'ar mai pune șapte
Și din frunză nu m'or scoate.

Aseară când însăra,
Badea calul înfrâna.
Ce înfrânezi badeo calu?
Căci cu mini nu-'i trece dealu,

Chiar și dacă-ți vei trece,
Cu mine nu-ți vei petrece,
Că mulți capul 'și-au bătut
Și dealul nu 'l-au trecut,
Nici cu tine nu-'l voi trece
Badeo cu inima rece.

Măi bădiș cu pîru creț
Ce te ții așa măreț?
Că nu stă casa-'ntr'un cuiuș
Nici fetele 'ntr'un drăguș,
Nu stă masa-'ntr'un picior
Nici fetele într'un fecior.

Nu gîndi mîndro, gîndi,
Că ca tine n'oi găsi,
Că nu-'i lumea ca odată
Zece ficior la o fată,
Că-'i lumea plină de dor,
Zece fete la-un ficior.

țeara militărește, exilară pe revoluționari și restabiliră reacțiunea.

Eliade emigră în Transilvania, apoi se duse la Paris, mai târziu în Turcia, de unde se întoarse peste doi ani în țeară.

La 1866 pronunță în constituantă un discurs în contra domnului străin și a dinastiei. Fu membru fondator al Academiei, ales chiar president, dar el trăi retras ocupându-se cu literatura până la moarte.

Activitatea literară a lui Eliade, privită în întregul ei, este de o mare importanță pentru istoria noastră culturală și fără să o cunoaștem, ar fi peste putință să înțelegem o mare parte a acestei istorii.

Învățând singur și cunoscând singur operele scriitorilor mari ai popoarelor străine, el pricepu cât de trebuincioasă este această cunoștință pentru progresul unei națiuni. De aceea își propuse să traducă pe toți autorii greci, latini, francezi, italieni, etc., pentru-ca în scurtă vreme să aibă puțința ori-ce Român a cetii în limba sa tot ce spiritul omenesc a produs mai strălucit. Pentru o asemenea vrednică de toată lauda, dar' uriașă încercare, forțele unui om erau de sigur neindeustuitoare; dar' știu să găsească destui tovarăși, adunând în jurul său o sumă de tineri doritori de cultură și indemnându-i la muncă. Alături cu ei, traduse din Voltaire, Molière, Lord Byron, Lamartine, Dante etc. Scopul lui nu a fost pe deplin ajuns, pe deoparte, pentru-că nici el nici tovarășii săi nu s'au consacrat exclusiv acestei întreprinderi, pe de alta pentru-că nimeni în urma lui nu a luat în mână conducerea lucrării, astfel că până azi n'avem încă traduse toate capodoperele străine.

Eliad nu s'a mulțumit însă a fi traducător, ci a publicat și lucrări originale.

Cele mai multe din poeziile lui lirice sunt traduse sau imitate după autorii străini (V. Hugo, Lamartine, Schiller).

Dintre originale, de sigur, cea mai frumoasă e »Sburătorul«, model de scriere românească, importantă ca studiu asupra superstițiilor țărănești și perfectă în partea descriptivă. Se mai pot cita încă: »Cântarea dimineții«, odă religioasă în versuri albe, »Căderea draconilor«, »La Schiller«.

Principala încercare epică este »Mihaila«, poemă în versuri albe, în care își propunea să cante faptele lui Mihail-Viteazul. A scris însă numai două cânturi, în cari descrie starea țării sub stăpânirea aproape turcească de atunci, suirea pe tron a lui Mihail și plănuierea uciderii Turcilor. Deasemenea scrise și două epopee comice: »Tandalida« la adresa unor emigrați poloni pretențioși și »Cobza lui Marinică«, satiră politică.

Mai toate poeziile fură reunite de el pe la 1868 în câteva volume intitulate: »Curs întreg de poezie generală«, preceese de o introducere, în care studiază chestiunea latinității limbei române, și de un tractat de versificațiune.

Mai multe din satire sunt scrise în prosă și au ori scop literar (Poetul dinastic, Poetul urlător, D. Sarsailă autorul), ori scop politic (Figaro și Don Pascale, Danciul). Dintre satire face parte și »Cântecul Ursului«, care are o

mare însemnătate istorică, fiind îndreptată contra agentului rus Duhamel (1848). Satira constă dintr'un cântec pentru urs, alcătuit din strofe ce se termină cu refrenul »Diuha-Diuha-mei«, pe oare un Țigan cu urs, trimis înadins, l'a cântat chiar în curtea agentului rus.

Ca fabulist, Eliade a lăsat un însemnat număr de lucrări, în versuri, de diferite măsuri, corecte ca rimă, dar' une-ori greșite ca ritm. În genere acțiunea e condusă bine și interesant, dar' lipsește simplitatea fabulei, căoi el întrebuițează forma aceasta numai ca să nu pună numele persoanelor ce vrea să atace. Toate sunt politice. Vom cita: »Măceșul și Florile«, îndreptată contra încercării lui Trandafilof de a aduce ruși lucrători de mine, — »Corbul și Vulpea cum a fost«, tratând tema obișnuită, — »Corbul și Vulpea cum este«, în care corbul a prins minte și nu se mai înșeală de lingușirile vulpii.

Scrierile istorice și politice sunt numeroase. Afară de edițiunile elementare de istoria Românilor, trebuie să cităm încercarea de istorie universală critică, din care însă a publicat în cursul vieții sale numai câteva părți. (Fiul său continuă publicarea).

Între scrierile filosofico-religioase vom pune în primul rând traducerea Bibliei. Privind în trecutul literar al nostru și văzând cât de mare rol au avut cărțile bisericesti, socotește că în ori-ce împrejurare va fi tot așa. Fiind-că în sec. XVII, care e oare-cum un secol de renaștere, — prin faptul că atunci limba română se introduce în biserică, — se face faimoasa traducere a bibliei lui Șerban (1688), crede că în secolul XIX., secol de renaștere, trebuie să se facă o nouă traducere a bibliei. Ca adaos pe lângă traducere, publică și »Biblicele« notițe istorice, filosofice, religioase și politice asupra bibliei.

Activitatea lui în privința limbii se poate împărți în două epoci: înainte de 1840 și după 1840.

În prima epocă studiază limba fără nici o idee preconcepută și în »Gramatica« dela 1827 pune bazele sistemului său, care e foarte rațională, dar' pe care n'a urmat-o totdeauna. În această gramatică face reforma alfabetului vechiu, eliminând o sumă însemnată de semne netrebuincioase, precum și accentele. În prefață, ca să justifice schimbările, zice că nu trebuie să fim solavii obiceiului, ci să primim ideile nouă dacă sunt întemeiate. În privința ortografiei pune ca basă aceste principii: 1. cea mai bună ortografie e cea care are reguli mai puține; 2. să scriem cum pronunțăm, pentru-că scriem pentru cei ce trăiesc, ear' nu pentru cei morți. Relativ la terminii tehnici, e de părere că trebuie să-i luăm din limbile moderne și să-i potrivim cu limba noastră, ear' nu să ne încercăm a forma cuvinte din înșuși materialul nostru.

În epoca a doua, luptând pentru introducerea literelor latine, primește principiile școlii lingvistice de peste munți, dar' introduce o notă personală în curentul latinist: direcțiunea italiană. Traducând pe poezii italieni, găsește așa de mare asemănare între limba română și cea italiană, încât le consideră nu ca două limbi, ci ca două dialecte.

Această idee greșită o vedem în cartea intitulată: Paralelism între dialectele română și italiană. Din această greșală decurse întrebuițarea semnelor sale proprii în ortografie: *qu*, *ò*, *ș* a.; decurse întrebuițarea cuvintelor luate de-adreptul din dicționarul italian: *bella*, *arestò*, *ș* a.; decurse în fine ideea foarte ciudată de a schimba toate poeziile sale vechi, scrise în adevărată limbă românească, într'o formă italiano-română. Credințele lingvistice ale lui Eliade fură primite de multă lume, din cauza autorității de care se bucura el, fură introduse chiar în școli; dar' după câțiva ani dispărură, fiindcă erau greșite și fiindcă greșala era prea bătătoare la ochi.

Cum se vede, Eliade desfășură o activitate prodigioasă. Cu natura vie și entusiastă, cu spiritul pătrunzător, cu stilul plăcut și presărat cu ironii fine, el câștigă mulți amici și partizani, determină o adevărată mișcare literară și de aceea i-se dăde numele de »părinte al literaturii române«.

Casa bisericii în România
Camera a votat Sâmbătă cu 81 voturi din 94 votanți proiectul de lege pentru înființarea și organizarea casei bisericii autocefale ortodoxe române.

Din Bucovina. După-cum se vede din ultimul număr al »Deșteptării« din Cernăuți, între frații bucovineni se pe cale să se stabilească o apropiere, o înțelegere, în ce privește ținta politică pe viitor. Tratatul se țin deocamdată în secret. Ar fi foarte imbușurător pentru lumea românească, dacă sciziunea dintre deputații așa ziși »conservatori« și »naționali-poporali« ar înceta, concentrându-se toate forțele de luptă într'o singură tabără. Un pas serios se vede, că a fost făcut în direcțiunea aceasta, deoarece baronul G. Vasilco, șeful »pactiștilor« a scris un articol, în care anunță desființarea pactului, după-ce guvernul nu s'a ținut de cuvânt.

ULTIMATUL ALBANEZILOR. Din Roma se anunță, că șefii Albanezi, cari mereu se agită, se vor intruni în curând în un oraș de-al Italiei, probabil în Neapolea, de unde vor adresa un ultimatum Sultanului, cerând administrație autonomă pentru Albania.

Dacă Sultanul va denega cererea, șefii amenință că vor proclama independența Albaniei, alegând de domnitor pe prințul Kastrioti, un urmaș direct al lui Scander-beiu.

Mai nou se anunță, că prințul Kastrioti va lansa o proclamație către populațiunea Albaniei, de următorul cuprins:

Frații Albanezi!

Numele Kastriofilor, care l-am păstrat cu onoare, imi impune datorințe sfinte. În acest nume se concentrează istoria întregii glorii albane. De acest nume este legată suvenirea a cinci secole jalnice. Știu cât de serioase și de grave sunt înaintea voastră aceste datorințe, dar' cu ajutorul lui Dumnezeu și al vostru voi suporta această sarcină. Prima datorință a voastră este a

vă câștiga eliberarea, ca să scuturați cu însuflețire jugul școalelor străine și să ridicați în Albania școale naționale.

Frați Albanezi!

Deviza noastră este aceasta: »*Cu noi este Domnul!*«. Numele glorios al beifului Scander e steagul nostru sfânt. Cu acest strigăt pe buze, la umbra acestui steag să se unească toți Musulmanii albanezi, ortodoxi și catolici. Ear' eu, ca un serv supus al mării patrii albane, arel onor îl cer pentru mine, ca să pot lupta alături cu voi în războiul sfânt, ca să reinvie neamul nostru.

Italia și tripla alianță. »*Echo de Paris*« e informat din Roma, că Italia numai așa e aplicată a renoi tripla-alianță, dacă 'i-se va permite a publica textul întreg al tratatului. Italia vrea adică a clarifica Franca asupra însemnătății politice a triplei-alianțe.

TUNURI NOUE. În ministerul de războiu s'a terminat planul introducerii de nou tunuri în armată. Suma destinată spre acest scop este de 150 milioane, care însă probabil va fi ridicată ulterior — ca de regulă, când e vorba de militarism. Poziția de „mare putere“ a Monarhiei noastre pretinde aceasta, și bietul popor trebuie să plătească, căci — nu poate fi mare și tare numai așa fără nici o jertfă.

Autonomia catolică. Congresul pentru crearea autonomiei catolice își continuă ședințele, dar' la un rezultat oare-care cu greu va pute ajunge de oare-ce clerul înalt duce frică de o eventuală influență covârșitoare în biserică a elementului laic. Clerul își teme prestigiul și averile, de aceea nu voește să cedeze autonomiei nimic din drepturile sale.

Demonstrație în Lemberg. Din incidentul aniversării răscoalei polone din 1863, peste 300 de studenți au cercetat cimiterul *Licakov* din Lemberg, de unde apoi rentorcându-se, au parcurs strazile, demonstrând sgomotos și cântând cântece naționale. Mulțimea, care în scurt timp s'a ridicat la peste 1000 de persoane, a voit să merge la consulatul prusiac să demonstreze. Patru inși, între cari doi studenți universitari, au fost deținuși, dar' după interogator au fost puși iară pe picior liber.

DIN LUME.

Serbia.

Pe regele Alexandru eară îl amenință o furtună. Cum nu se poate încrede în nici o persoană dela curte, pare a fi cu totul desgustat de domnie, așa că îi eșise vestea, că vrea să abdică de tron. Știrea s'a desmintit însă. Mai multă bătaie de cap îi cauzează regularea moștenirii tronului. Opoziția din camera sârbească vrea să adreseze ministrului-president o interpelație cu privire la chestia aceasta, care formează obiect de discuție în presa din Serbia și străinătate. Ministrul va răspunde,

că nefiind regularea moștenirii la ordinea zilei, guvernul nu se ocupă cu ea.

Prințul *Petru Carageorgevici*, care pășeste acum pe față ca pretendent la tronul Serbiei, a lansat un manifest, în care provoacă poporul sârbesc să contribuie pentru ridicarea unui monument în memoria răscoalei conduse de moșul seu contra Turcilor. Prin aceasta vrea să serbeze fundarea dinastiei Carageorgevici. Prințul a călătorit la Petersburg.

Dr. *Cristici*, fost consilier de stat și presidentul curții de cascație, a murit. El a fost tutorul regilor Milan și Alexandru în timpul minorității acestora. Avera lui cea mare 'i-a testat-o academiei sârbești de științe.

Visita principelui Wales în Germania.

Primirea, ce 'i-a făcut poporațiunea Berlinului principelui de Wales, a fost cât se poate de rece. La banchetul dat în onoarea lui, împăratul Wilhelm a ținut un toast, în care a accentuat numai relațiunile intime familiare, ferindu-se a accentua ceva, ce ar pute arăta un raport politic mai intim.

Anglia.

»*Daily Chronicle*« anunță din izvor afirmativ bine informat, că la primăvară vor izbucni neorânduiești în India. În Puniab se crede, că în cursul iernii se vor aduna trupe rusești la granița de nord a Afganistanului, în care vor și invada, îndată ce se va topi zăpada. La granița Indiei s'au luat măsuri de defensivă pentru de a pute face față tuturor eventualităților. În Puniab se vor ține în Februarie manevre militare, totul va fi pus pe picior de războiu. Câteva regimente se concentrează deja, după-cum se zice, pentru de a combate pe Vasirii răsculați, în realitate însă în vederea complicațiunilor. De-alungul graniței se fac spitale.

În parlamentul din *Melbourne* a prezentat deputatul *Higgins* o petiție provăzută cu multe subscrieri din statele australice, prin care se cere retragerea trupelor australice din Africa-de-sud.

În parlamentul englez a declarat subsecretarul din ministerul de externe, că una din țintele politicei guvernului în Asia e păstrarea statului quo în China. Ocuparea unui port în golful persic din partea vre-unei puteri încă e incompatibilă cu această politică.

Războiul din Africa-de-sud.

La întrebarea lui *Labouchere*, dacă a mai venit cineva cu propuneri de pace de când cu pertractările dintre *Botha* și *Kitchener*, a răspuns *Balfour* în parlamentul englez, că astfel de propuneri nu s'au făcut.

Generalul englez *Carrington* s'a predat cu toată trupa sa lui *Delarey*. Soldați englezi desertează și se alipesc lângă Buri.

În senatul american a declarat senatorul *Teller* executarea sentinței de moarte asupra lui *Sheeper* ca o violare a convenției de Geneva.

Foi engleze afirmă, pe baza unei telegrame din *Iohannesburg*, că generalul bur *Vilonel*, căzut în captivitate

engleză la anul 1900, s'ar fi oferit să formeze o trupă de 1500 Buri, cari să lupte pentru (?) Anglia.

Kitchener a raportat, că generalul bur *Ben Wiljson* a fost făcut prisionier.

În săptămâna trecută au capturat Buri delă Englezi 18 cară de proviant, 17 tunuri, mai multe trenuri și 700 000 lire engleze.

Englezii au mai ucis un comandant bur căzut în ghiarale lor.

Executarea lui *Scheeper* a produs în Olanda un vifor de indignare. Toate foile își bat joc de tribunalul de pace, care nu e în stare nici să esopereze, ca cel puțin regulile războiului să fie păzite. »*Liga drepturilor omului*« din Franca și Belgia va publica un protest contra uciderii lui *Lotter* și *Scheeper*. În *New-York* e pe cale a se înființa o societate, care să inițieze o mișcare în favorul Burilor. Un comitet al acestei societăți va merge la *Washington*, pentru a influența asupra congresului, ca acesta să se ocupe cu planul unei intervenții între Anglia și republicile sud-africane. E vorba și de înaintarea unei petiții cu 2 milioane subscrieri.

Gazetele olandeze publică o notă a lui *Krüger*, care răspunde la vorbirea ținută de *Chamberlain* în camera engleză. *Krüger* asigură, că nici conducătorii buri din Europa, nici cei din Africa nu vor lua inițiativa pentru încheierea păcii. Anglia cunoaște pretențiunea principală a Burilor: independența completă.

Știri mărunte.

Mai mulți conducători albanezi vor să trimită Sultanului un ultimatum, prin care să ceară completa autonomie a Albaniei. Dacă nu li-se va satisface cererea, amenință cu o răscoală generală.

După o telegramă din *Panama*, generalul *Castro* a avut o luptă cu generalul *Herrera*. Răsculații au fost bătuți.

Alegerile pentru camera franceză vor fi în 13 sau 20 Aprilie.

Norvegia vrea să se separeze de Svedia în privința afacerilor consulare. O comisiune aleasă ține acum la *Stockholm* ședințe pentru stabilirea modalităților de separare.

După o telegramă din *Roma* cumnatul Sultanului a declarat la un interviu, că Turcii tineri vor să mântuească patria și că căderea sistemului actual de guvernare în Turcia e inevitabilă.

În apropierea districtului *Cociana* în vilaietul *Cosovo* a fost o ciocnire între o bandă bulgară și trupe turcești. 10 Bulgari au fost uciși.

Nedjib effendi Melhame, comisar imperial otoman la *Sofia*, demisionând, va fi înlocuit prin *Ali Feruh bey*, fost ministru al Turciei la *Washington*.

O ciocnire sângeroasă a avut loc în sandjaful *Muş*, între o bandă de Armeni și un detașament de gendarmi turci. Un oficer turc a fost ucis și doi gendarmi răniți.

Banda a dispărut.

Din *Peking* se anunță, că împărăteasa-văduvă nu vrea să primească în serviciu străini pentru reorganizarea armatei, marinei și administrației.

Contractul referitor la vânzarea insulelor daneze din *India-vestică* a fost scris de părțile interesate.

Prințul Petru Carageorgavici va merge la Semlin, ca să confereze cu câțiva prieteni din Sârbia. Manifestul lui a fost confiscat în Sârbia.

Ziarul «Neue Freie Presse» află din Sofia, că alegerile pentru sobranie nu vor da probabil majoritatea lui Daneff, ceea- ce va prelungi criza financiară.

Haiducia în Albania.

Mulți cred, că vremea haiduciei a trecut. Se înșală. Și acum mai sînt țeri, unde haiducii stăpînesc codrii, mai ales, că diregătorile sînt slabe.

De multă vreme există în Albania o bandă de revoluționari albanezi, poreclită de ei înșiși »banda de haiduci«. Isprăvile acestei bande, care are menirea să scape pe Albanezi de supremația turcească, în toți funcționari turci a vîrît groază.

În fruntea acestei bande se afla Suleiman, care ajunsese vestit prin vitejia lui. Curajosul căpitan de haiduci a luptat cu soldații lui credincioși în nenumărate rînduri în potriua Turcilor armați și glonțul turcesc nu l'a ajuns nici odată, și nici o sabie turcească nu l'a atins vre-o dată.

Din această cauză Suleiman devenise pentru poporul albanez un adevărat Făt-frumos din poveste.

Cu toate acestea soarta e mai puternică decât omul, căci Suleiman se îmbolnăvi greu. Suferințe grozave îl chinuiau, dar' căpitanul își ascundea durerile în zimbete de dragoste pentru prietiniții lui.

Acum câteva zile Suleiman simți că sfîrșitul îi se apropie. Ne voind să pearsă vestea bandeii lui, chemă la căpătăiul său pe toți prietenii și plîngînd le adresă următoarele:

»Scumpii mei tovarăși de luptă, simt că puterile mă lasă zi cu zi. Înainte de a muri, voiesc să vă mulțumesc pentru vitejia voastră și să vă rog ca după moartea mea să fiți tot atât de bravi, să luați Turcilor pe drumul dintre Bitolia și Scutari, odată cu vieața și punga cu bani, căci acești bani sînt ai noștri, sînt averea țeranilor Albanezi jefuiți de Turci. Fraților, să fiți buni cu toți, cari sufer stăpînirea turcească.

Ajutați pe bieții țerani albanezi asupriți și jefuiți. Înainte de a sfîrși, încă un cuvînt.

Las cu limbă de moarte, ca în locul meu să nu alegeți decât pe Sul-Cică, cel care a fost mai viteaz și mai înțelept dintre noi.

Aceasta e voința mea... »Și cu aceste cuvinte marele haiduc Suleiman își dete sufletul.

Ultimele cuvinte ale căpitanului au fost ascultate cu atîta sfînțenie, încât chiar în camera mortuară înainte de a se ridica cadavrul, banda întreagă a fost convocată pentru a se înțelege asupra alegerii unui alt căpitan. De sigur, că trebuia ales Sul-Cică, care era neîntrecut. În urma consfătuirii, s'a luat hotărîrea ca a doua zi de dimineață să se facă alegerea.

A doua zi de dimineață cu toții erau adunați în mijlocul câmpului, în jurul unui stejar bătrîn.

În mijlocul unei liniște mare s'a dat cetire următorului jurămînt:

»Jur să fiu supus și credincios căpitanului Sul-Cică, pe care îl alegem să ne conducă de aci înainte în lupta contra Turcilor. Să nu l' trădez nici odată pentru nimic în lume, să nu spun nimănui nici o vorbă despre planurile noastre, să mă bat până la cea din urmă picătură de sînge pentru interesele nenorociților Albanezi. La porunca căpitanului jur să sar în foc și în apă. Dacă nu voi urma astfel să dea D-zeu să mi-se uște picioarele și să ajung ca căpătina oficerului turc, să fiu socotit ca cel mai mare nemernic și trădător. Să mă topesc ca o luminare de se și corpul meu după moarte să l' mînanse câinii și animalele sălbatice«.

În urma acestui jurămînt noul căpitan Sul-Cică le mulțumi, sărutînd pe fiecare în parte pe frunte.

Și noul căpitan strigă:

»Cine rămîne cu Sul-Cică?«

— Toți rămînem! răspunseră în cor haiducii.

Unul singur rămîne de o parte, și cînd toți tăcură declară, că el e contra hotărîrilor luate, de oare-ce Albanezii sînt și ei Turci și ar face o crimă, cînd ar lovi într'un Turc. Era turcitul Albanez Ibrahim.

Vorbele lui indignară atîta pe haiduci, încât l-au gonit cu huidueli din sinul lor.

Afară de această ceată mai sînt și multe altele, căci Albanezi nu se vor odihni pînă nu vor scăpa de jugul turcesc.

Act de recunoștință.

— Daruri de Crăciun. —

Sîntem în deplina cunoștință a axiomei creștinești: »Să nu știe slînga Ta, ce face dreapta«! Cu toate acestea înșă ținem, ca obște creștinească să fie în cunoștința faptelor săvîrșite de cei buni ai noștri, pentru binele și fericirea de aproapei noastre lipsit, nu din vina lui! Cunoaștem perceptele fiului lui D-zeu relative la hrînirea celor flămânzi, la adăparea celor însătoșiți, la primirea celor străini, la cercetarea celor bolnavi și a celor întemnițați și, toamă cunoștința acestora, a mișcat pe membrii reuniunii noastre la împlinirea unei datorințe creștinești deopotrivă bine plătute oamenilor și lui Dumnezeu.

E adevărat al treilea an, de cînd reuniunea noastră împarte în ajunul Nașterii Domnului nostru Iesus Christos daruri de Crăciun între săracii noștri.

În această grea și oboșitoare muncă ajutați și spriginiți am fost în tot timpul de cei buni și îndurători ai noștri. Îndeosebi stimabila doamnă *Minerva Dr. Brote*, ca și în trecut, a primit cu toată prevenirea și în mod de tot generos și în anul acesta binevoitorul protectorat la această sărbare, anume pregătită pentru săracii noștri.

Generoasa noastră protecătoare a adaus onorificei și creștineștii misiuni oboșitoare și apostolică muncă numai și numai ca sărbarea adevărată mîngâiere și bucurie să reverse asupra săracilor noștri. Domnia sa, pe lângă că a îndemnat la contribuire, a grupat în

jurul său pe stimabilele doamne: Ana Dr. Moga, Ana Dr. Marienescu, Silvia Dr. Barcianu, Maria Dr. Crișan, Alexandra Dr. Russu, Malvina Verzariu, Popa, cum și pe domnișoarele: Eleonora Borcia, Tiberia Barcianu, Elvira Cristea, Lucreția Bența, Florica Cioran, Tinca Simonescu, Elena Cunțan, Zina Moga, Rica Moga, Sabina Brote, Geni Simonescu, Clelia Piso, Agnes Cristea și Elvira Olariu, apoi pe doamnele: Elisabeta Poponea, Paraschiva Ișan, Eugenia Zickeli, Evelina Panfilie și domnișoarele: Aurelia Bogorin, Elena Grindean, Ana Ceontea, Elena Băciu, Paraschiva Ștoica, Elena Moldovan, Elena Vintilă, Elena Roman, Elisaveta Buzdughină și Paraschiva Apolzan, cari cu diligență de fer din zori de zi și pînă în noaptea târziu au croit și cusut lucrurile menite pentru săraci.

Neobosita d-șoară *Aurelia Bogorin*, ca și în trecut, a adunat cu multă osteneală o sumă considerabilă de bani, cu cari s'a procurat material pentru vestiminte. Asemenea au colectat d-șoarele: Elena Băciu, Paraschiva Ștoica și d-ii: Ioan Apolzan, notarul reuniunii; Savu Roman, Vasile Macrea, Valeriu Grindean, George Prașca, Ioan Simtion, librar și Ioan Bologa.

Numărul obiectelor parte confecționate, parte procurate au atins numărul de 700 bucăți, de care părtași s'au făcut sute de ucenici, de școlari, văduve și orfani lipsiți.

Sărbarea de împărțire a fost adevărată sărbare a săracilor noștri! Ea a cîștigat mult în măreția sa morală prin clasicul discurs al cuernicului părinte *Demetriu Cunțan*, profesor seminarial, care porucînd delă cuvintele Mântuitorului: »Lăsați copiii să vie la mine, căci unora ca acestora este împărăția cerurilor«, a dezvoltat în cuvinte alese partea creștinească și morală a acestui act sublim și de inimi înălțător, încheiate cu o frumoasă rugăciune către Atotputernicul D-zeu, care s'a îndurat a ne da putere de a sprigini cu iubire pe cei lipsiți, a ne deschide ochii noștri pentru a vedea unde e lipsă mai mare și a nu trece nesimțitori pe lângă cei suferinzi și căruia l'a mulțumit pentru toate darurile, de care părtaș ne-a făcut.

Din parte ne aducînd cu smerenie creștinească mulțumirile reuniunii noastre, d-zesoului fiu, în a cărui bună-tate și îndurare închinăm toată ființa și toate fapăturile noastre săvîrșite în numele Lui, ne declarăm totdeauna mulțumitori și recunoșcători tuturor aceluia, cari posibilă ne-au făcut această împlinire a datorinței creștinești.

De încheiere mai amintim, că la sărbare au binevoit a suprasolvi un »evlavios creștin« 15 cor.; Dr. I. Iancu, medic (Săsciori) 1 cor. 80 bani; Nicolae Gogan, contabil 1 cor.; Alexiu Oniș, jude reg. în pens., Timoteiu Popovici, prof. sem, Simon Popovici, protopresb. pens. și Nicolae Simtion, membru onorar al reuniunii, fiecare câte 80 bani.

Sibiu, 15 Ianuarie n. 1901.

Comitetul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«.

V. Tordășianu, I. Apolzan,
president. notar.

Regulament

pentru examenele de calificare în
vățătoarească la institutul pedagogic
gr-cat. arhiepiscopesc din Blaj.

(Urmare).

§. 14.

Cu ocaziunea singuraticelor scrip-
turistice, directorul desface înaintea co-
misiunii esaminătoare și a candidaților
plicul, care conține temele privitoare
la respectivul obiect și publică tema
designată, ear' după aceea comisiunea
se retrage rămânând în sală numai prot
fesorul încredințat cu supravegherea.

După trecerea timpului prescris
pentru lucru, fiecare e dator să-și pre-
senteze operatul sau împreună cu im-
purul, chiar și dacă nu ar fi terminat.

Candidaților nu le este permis să
aducă cu sine la examenele scrip-
turistice decât rechisite de scris respec-
tive de desemn, ear' la scripturistul
din limba germană dicționar.

În decursul lucrării nu le este
permis să se înțeleagă unii cu alții,
nici să ese afară, decât în casuri de
mare necesitate. Cei-ce calcă aceste
dispozițiuni, se opresc dela continua-
rea examenului. La aceste sunt de a
se face atenți candidații serios cu oca-
siunea începerii examenelor.

Despre examenele scripturistice pro-
fesorii supraveghetori duc protocol
esact, în care inferesc datul zilei de
examen, tema, timpul când s'a isprăvit
cu dictatul temei și candidații s'au pu-
tut apuca de lucru, consemnarea can-
didaților, cari lucră în sală, timpul pre-
sentării operatelor și alte observațiuni
vrednice de notat, precum și consem-
narea profesorilor supraveghetori în or-
dinea cum se succedeză.

Acest protocol după terminarea
tuturor examenelor scripturistice, se
subscrie din partea directorului și se
aclude la actele privitoare la examen.

§. 15.

Operatele scripturistice ce le cen-
surează și le clasifică profesorii respec-
tivi de specialitate (cele de pedagogie
pe lângă profesorul de specialitate, și

cel de limba română), ear' calculii com-
binați de ei îi aștern comisiunii esa-
minătoare spre încuviințare.

§. 16.

Comisiunea esaminătoare, mai na-
inte de începerea examenului verbal,
se întrunește într' o conferență, la care
ia parte și inspectorul școlastic re-
gesc ori substitutul dînsului și cu ma-
joritate de voturi statorește:

a) rezultatul final al examenelor
scripturistice și enunță, că așadar' cari
candidați se admit la examenul verbal.

b) care candidat ar fi să se esa-
mineze mai cu de-amănuntul din vre-un
obiect oare-care.

Dacă președintele comisiei esami-
nătoare nu e de aceeași părere cu ma-
joritatea comisunii în privința vre-unui
calcul din un obiect de examen la ver-
bal, poate pretinde, ca respectivul can-
didat să fie supus la examen verbal
din acel obiect.

Președintele statorește ordinea esa-
menelor și designează notari pentru
examenle verbale.

§. 17.

Acel candidat, ale cărui toate ope-
ratele scripturistice au fost clasificate
cu cel puțin suficient, se admite la esa-
men verbal. Cel-ce a obținut calcul
de nesuficient din operatul scripturistic
din limba română, pedagogie ori
din cel de limba maghiară, se consideră
de căzut, și nu poate fi admis la esa-
menul verbal. De cumva candidatul a
obținut din celelalte obiecte scrip-
turistice cel mult doi nesuficienți, poate fi
admis la verbal, dar' din obiectele res-
pective are să fie esaminat [mai strict
ear' de cumva, — abstracție făcând
dela operatul pedagogic — mai multe
de două operate 'i-ar fi clasificate cu
nesuficient, nu poate fi admis la verbal.

Dacă candidatul a susținut esame-
nul scripturistic cu succes cel puțin
bun, ear' din vre-o cauză deplin moti-
vată nu s'a putut presenta la esame-
nul verbal, atunci la finea anului șco-
lastic următor, fără de a mai face din
nou examen scripturistic, se poate ad-
mite la examenul verbal și la cel practic.

§. 18.

Obiectele examenului verbal sînt

1. Religione și moral.
2. Pedagogie.
3. Metod.
4. Limba română și literatura ei.
5. Limba maghiară.
6. Istoria patriei și istoria uni-
versală.
7. Constituțiunea patriei.
8. Geografie.
9. Matematică.
10. Fizică.
11. Istoria naturală.
12. Economie (pentru femei: Eco-
nomia de casă).
13. Cant, și tipic.
14. Pentru bărbați: examen prac-
tic din gimnastică și comandă.
15. Pentru femei: lucrare prac-
tică din lucru de mână femeesc.

Ce privește estensiunea esami-
nării, e datator de ton planul de în-
vătăment. La examenul de pedagogie
să arete candidatul, că e orientat cu
privire la legile psihologice mai mo-
mentuoase, și că este în stare a le
aplica în casuri singuratic; cunoaște
legile didacticei și metodice, organisa-
țiunea școlii populare, mijloacele au-
xiliale ale instrucțiunii din școala po-
porală și aplicarea acelora.

Din limba maghiară candidatul are
să invedereze, că 'și-a însușit-o atât în
vorbire cât și în scriere, în așa mē-
sură încât să o poată propune în școala
poporală (§. 2 Art. de lege XVIII. ex
1879).

Din cele-alalte obiecte se pretinde
ca să știe temeinic și sigur doctrinele
lor mai cardinale și nexul ce există
între ele, lăsându-se la o parte speci-
ficările și datele mai mērunte, și avēn-
du-se în vedere cu deosebire chemarea
de învățător poporal.

(Va urma).

Ileu și Nicovală.

— Schiță. —

De

George Cosbuc.

(Urmare și fine).

Ignat, după-cum vor fi și priceput
cetitorii, sta acum aproape de mal: dela
Ignat până la Toma zece pași, și dela
Sandu până la Ignat ear' zece pași. El
sta la mijloc, fiindcă ține la Sandu și
nu pute sta lângă Toma, dar' nu-'l lăsa
dragostea de Toma să s'apropie prea
mult de Sandu. Aști doi erau pieirea
lui Ignat; de câte-ori nu 'l-au frământ-
tat ei așa de florile mērului! Cu Sandu
copllărise; cu el în tovărășie furase
mulți miei primăvara și multe lemne
iarna; cu el împreună mănecase trei ani
bătăile sergentului în compania a treia,
batalionul doi, și odată, la nu știu ce
întâmplare, împărțise răcoarea temniței
dela subprefectură. Firește lucruri vechi
de cari Ignat se rușinează astăzi — oă,

de! tinerețele fără păcate, oa mecanul
fără cojoc. Sandu ar sări în foc pen-
tru Ignat, și Ignat pentru Sandu tot
așa. În vremea primjdiei ei nu se uită
și rău unul altuia nu 'și-ar face odată
cu capul!

Sandu rise cu hohot de mărtu-
risirile lui Toma, cari erau drept rēs-
puns la batjocura de mai înainte.

»Bine, Ignat, spune tu cu mână
pe piept n'am eu dreptate? E plasa
mea colea, și voi îmi luați peștele
dintr'ansa. N'am eu dreptate? întrebă
Sandu.

Fără îndoială, Ignat ar fi dat
dreptate lui Sandu, dacă n'ar fi fost
Toma la mijloc. Cum era să supere pe
Toma?

»Ei, spune, spune, Ignat, zise Toma.
N'am eu dreptate? Gârla e a lui
D-zeu și a noastră a tuturor; peștele
e al cui il prinde. N'am eu dreptate?»

Ignat era cu totul de părerea lui
Toma, dar' acest adevăr nu-'i plăcea lui

Sandu, și pe Sandu cum să-'l supere
tocmai Ignat.

Tăcea bietul Ignat ca peștele din
oala cu borș.

»Hai, ia spune mă, cine are dreptate!
zise Toma.

»Spune mă cine are dreptate, mă,
spune, adăogă Sandu.

Oh, Ignate, Ignate, la grele zile ai
ajuns. El cetise bietul în Alexandrie,
oă este o țeară unde oamenii au cap
de fer și mânăoă pe alți oameni: acolo
ar fi vrut el să fie acum! Dracul 'l-a
adus pe el aici? Dracu a adus pe
Sandu tocmai acu? Dracu a făcut pe
Toma să se dușmănească tocmai cu
Sandu? Ei, comedie ca asta?

Amândoi protivnicii așteptau rēs-
punsul lui Ignat. Dar' Ignat tăcea.

»Spune odată, omule, ori n'ai gură!
se răstă Sandu de pe mal. »Este a mea
ori nu este a mea plasa și cu tot peștele
ce se prinde într'ansa«.

la lucrările de întreținere și la schimbările timpului secetos sau ploios.

Această fasole este hrăitoare nu numai pentru om ci și pentru vitele noastre de muncă, lapte și carne. Dela 1881—1884, s'a scris mult asupra acestei plante leguminoase, arătând și susținând calitățile ei hrăitoare, rugând pe agricultorii noștri, că dacă nu vor să o cultive pentru hrana lor, s'o cultive ca plantă de nutreț (verde sau uscat). Pentru berbecii puși la îngrășat boabele de fasole soia sânt cea mai bună hrană.

Pe la 1882—83, când s'a scris despre modul de întrebuințare a acestei fasole, unii băcaci dela noi o căutau pentru falsificarea cafelei. Cafeaua făcută din fasolea soia se deosebește de adevărata cafea numai prin aceea că este prea grasă, din cauza acestei grăsimi, în China și Japonia se întrebuințează la fabricarea unei brânze și chiar a unor beuturi higienice.

Etă în rësumat cultura acestei plante :

Această fasole este măruntă și de o culoare galbină, de origine este din Asia-centrală, la noi reușește foarte bine după încercările ce s'a făcut la școala de agricultură dela Ferăstrău.

Clima. Fasolea soia crește atât într'o climă mai caldă cât și mai temperată. La noi în țeară poate să reușească atât în anii când seceta este mai îndelungată, cât și în anii când timpul este mai răcoros.

Varietăți. Sânt trei varietăți de fasole și anume: cu boabele galbene (varietatea galbină reușește mai bine în toate țărilor, unde se cultivă porumbul) castanii și negre.

Pământul și cultura lui. Fasolea soia crește bine și dă roade bune în toate pământurile acelea, în care crește fasolea oioagă, fasolea soia poate să dea roade și în pământurile mai sărace fără îngrijiri. Încât privește cultura pământului este aceeași ca pentru fasolea oioagă.

Timpul sēmănatului. Fasolea soia se seamănă prin luna lui Aprilie, ca fasolea oioagă. Se poate sēmăna în rînduri după plug, când pământul este

bine lucrat sau se sēmăna în cuiburi cu sapa.

Depărtarea între rînduri și cuiburi se poate să fie între 40 și 45 de centimetri. Într'un cuib se poate pune dela 4—5 boabe.

Cățățimea de sēmînțe. Cât se pune la hectar (1 și 3/4 jugăre) este dela 120 până la 200 de litre.

Lucrările de întreținere. După-ce fasolea a răsărit și a crescut de 10 centimetri de înaltă, se sapa. Acest soi de fasole de multe-ori se mulțumește cu o singură săpătură. Când timpul este mai ploios decât prea secetos, fasolea soia crește mai repede și poate să crească până la o înălțime de 50 centimetri. Tulpina ca și frunzele, sânt acoperite cu o mulțime de perișori mici așa încât nici o insectă nu poate trăi pe această leguminoasă.

Timpul recoltei. Prin luna lui Septembrie sau prin Octombrie fasolea este coaptă, păstăile se coc aproape deodată și nu se deschid. Fasolea soia se smulge sau se poate tăia cu secerea.

După recoltă fasolea se poate bate pe loc, sau se cară acasă. Bătutul se face cu imblăciul sau cu mașina de treerat.

După treerat se vîntură, apoi se păstrează în magazie până când se întrebuințează la mâncare.

Întrebuințarea. Fasolea soia ca boabe se întrebuințează atât pentru hrana omului, cât și pentru a animalelor.

Acest soi de fasole este cu mult mai hrăntar decât alte leguminoase, fiindcă cuprinde mai multă materie hrăntoare. Boabele înainte de a se pune la fiert, trebuie puse în apă timp de 24—48 de ore, oăci altcum nu fierb de loc.

>Alb.<

V. S. Moga.

Risipa în economie.

E îndeobște cunoscut, că plugarul e de regulă om cruțator. Dacă n'ar fi așa, cu greu ar și da înainte. Cu tot spiritul de cruțare, care-l stăpânește, face și el de multe-ori risipă, și încă mare. Un profesor englez de economie

a constatat, că plugarul, — el vorbește de cel englez, dar' se potrivește și la noi — face risipă în următoarele :

1. Din neștiință mulți plugari nu se informează din destul despre mașinile, unelte, sēmînțele și soiurile de animale cele mai bune. A-și procura material mai slab e risipă și de multe-ori ceea-ce pare mai scump e mai ieftin.

2. Face risipă de muncă, neștiind cum să o conducă.

3. Risipă la pământ. Mulți orășeni, dar' chiar și mulți țărani cuminți ar da cine știe cât pentru toate petecele de pământ, câte rămân nefolosite prin grădini și pe câmp.

4. Risipă în sēmînță. De multe-ori se seamănă prea des, prin ceea-ce se nimicește și recolta și mai adese-ori se folosește sēmînță rea; urmarea e recoltă slabă, buruieni multe.

5. Risipa în paie și fîn. Să se uite economul, cum lucră în privința aceastei servitorul sau servitoarea, fără tragere de inimă către averea stăpânului.

6. Nutrire greșită. De multe-ori se dau napi etc. prea mulți, prin ceea-ce se bolnăvesc vitele.

7. Risipa în gunoiu. La foarte mulți mustul, care conține materiile cele mai nutritive pentru pământ, e cărat din curte de apa de ploaie și de zăpadă.

8. Risipa în grăunțe, când claia nu e acoperită bine.

9. Pagubă prin șoarecii de câmp, când olăile stau prea mult timp pe câmp.

10. Risipa la cosit. Iarba se cosește prea târziu, așa că își perde o parte mare din materiile nutritive.

11. Pagube în urma îngrijirii rele de vite și ținerea de vite de jug bătrâne.

12. Risipă prin imblătit rău și curățit neîndestulitor.

13. Mare risipă când nu se ține de sfaturile date cu privire la sănătatea vitelor. Așa d. e. animalul bolnav nu se separează de celelalte, nu-și bate capul cu vindecarea lui la începutul boalei, ci așteaptă până s'a imbolnăvit de-abinele și s'au molipsit de multe-ori

gărlă. Tot Toma a fost vinovat! El a dat dintăiu. Ce om și Toma ăsta, și când l-a prins de gât cât de cănește i-a zis: Ei, na mișelule, na Ignate, să-ți ajungă. Adevărat, că de nu-l prindea Sandu întâiu de piept pe Ignat, nu l-ar fi prins de gât Toma. La urmă, tot Sandu a început. Ce mai om și Sandu! Și mai ales ce vorbă i-a zis când l-a prins de piept! Ei, dar' Toma tot mai rău! L-a împins de a căzut bietul Ignat cu capul de o piatră. >Așa îți face prietenul?< N'o să mai vorbesc în viața mea cu el, uite măjur pe ochii mei, bolborosea Ignat din prag. Adeacă ce? Toma e tot Toma, bun și blând, că l-a ridicat în urmă de jos și l-a întrebat de s'a lovit; dar' Sandu e cănele al mare, că i-a dat cu piciorul în piept după-ce căzuse cu capul pe piatră.

Ei, asta-i! De unde știe el, că fost așa, că era întunec? Da dacă Toma l-a lovit cu piciorul în piept?

Atunci Toma e cănele al mare. Și apoi, la urmă, ce-au avut ei cu Ignat de l-au bătut așa? Că n'a știut cine avea dreptate dintre doi? Da n'a avut nici unul! Ași, ba au avut amândoi! Bietul Sandu! N'a fi dormit cât e noaptea de năcaz! Uite, și Toma bietul, n'o să aibă voce bună la pomenele de astăzi.

Și judecă Ignat și judecă, și le dă amânduror dreptate, și-i osânda pe amândoi, și ear' îi desvinovăția. Și gema de durere și acum a doua oară în viața lui a zis: Fire-ăți voi ai dracului amândoi!

UITE-AȘA!

Între lume de tot felul
Ce vine la asentare,
Ca să fie și Țigani
Nu e lucrul de mirare;
Dar' ca ei și-acă s'ajungă
De bătjocură și ris

Totuși e ceva cam mult
Și ceva de nedescris.

Așa un Țigan odată,
Ce se ține învêțat,
A pățit-o rău sērmanul
Când a fost la asentat,
Căci 'naintea lui un altul
De armat-a fost scoutit
Din pricina unui deget
Ce îi era îndoit.
Și Țiganul vîzînd asta
A crezut și el îndată,
Că 'ndoindu-și policarul
Dela mâna lui cea dreaptă
Prea ușor va fi să scape,
Căci doctorul n'o să știe
Și cu asta va scăpa,
Și cioara de cătănie.
Planul și-l făcî îndată
Degetul și-l încărlișă
Chiar atunci, când căpitanul
Pe Țigan pe nume-l strigă.
Țiganul pășește țanțos
Ca ori-și-care fecior

și celelalte; nu se îngrijește de apă bună de beut, aerisirea grajdului și altele.

14. Risipa isvorită din lipsa unei îngrijiri potrivite a uneltelor, pe cari mulți le închină într'un colț, unde le mănâncă rugina.

15. Risipă prin o crușara nepotrivită la nutreț și la altele.

16. Risipă la negoțul de vite. Neguțătorii măcelari taxează greutatea viței numai din ochi, dar' nu spre paguba lor. Numai vânzând după cântar și vânzătorul sigur, că nu se înșeală.

SFATURIL.

Mulsul cruciș al știțelor vacii are drept urmare, că vaca dă și lapte mai mult (până la 1/2 l.) și și mai gras după cum s'a constatat la școala de agricultură din Halle. E deci în interesul economilor cu vaci de lapte să mulgă în felul acestor.

Soiuri de grâu cari nu sufer de tăciune. Se știe că sunt feluri de grâu, cum e de pildă Arămiul, cari nu sufer de rugină; cercetări făcute în Germania, în ogorul de experiențe dela Dahlem, au dovedit baronului Tubeuf că în adevăr sunt feluri nesimțitoare sau aproape nesimțitoare la tăciune.

Tubeuf a sămănat în aceeași zi, etc. opt feluri de grâu, după-ace a sterilizat sămânța și apoi le-a molipsit pe toate cu spori de tăciuni.

Incercările au început în toamna lui 1899, s'au făcut din nou în 1900 și în 1901.

Resultatele? Unele, de pildă grâul american de Antario, n'a suferit de loc, grâul de Bordeaux și grâul Noe s'au arătat foarte simțitoare, Astfel grâul Noe a avut 47%, spicce cu tăciune; grâul de Bordeaux 36%; grâul Strube 60%; grâul de Antario 1.13%; grâul american de Ohio, 0.70%.

N'ar strica și la noi asemenea cercetări.

Și se duce drept în față
Până la domnul doctor,
Acî doctoru-l întoarce
De o mână și-l sucește,
Ba mi-l plimbă și prin sală
Și îl face de tușește,
Toate-s bune, oă merg strună
Dar' acum bagă de seamă
Că degetul dela dreapta
Pare a fi lipit de palmă
Și-l întreabă pe Țigan
Că așa el s'a născut?
>Nu-s născut așa, țucate-aș,
Dar' 'mi-s'a frânt cam de mult
>Nu ții minte măi Țigane
Cum era mai înainte?
>Cum s'e nu, așa era!
Și degetul 'și-l întinde.
C'o fi scăpat bietul cioară
Asta eu nu v'o pot spune
Dară cred oă veți ghăci-o
Că nu e mare minune.
Ploiești. 1894 luna lui Iulie.

Ioan Căndea.

Curățirea ochiurilor de fereastră. Frecând ochiurile cu o perie, cu paie sau cu o cârpă aspră, sticla de multe-ori se sgărie. Mai bine picurăm oțet tare pe sticlă, care face să dispară petele și apoi clătim cu apă curată.

Știri economice, com. industr. jurid.

Bibliotecile economice poporale. Până acum sunt 870 astfel de biblioteci în țeară. Ele au avut 228.387 cettori,

Să prăsim poame! Ministrul de agricultură a pus să se scrie o cărticică în care să se arete însemnătatea pomăritului. Opușorul tradus și în limba română se imparte gratuit prin reuniunile de agricultură.

De-ale băncilor. Conform hotărîrii curiale nr. 321 901 pretensiunile de drept, cari isvorăsc din garantarea membrilor direcțiunii pentru reescomptul dela institutul lor, nu cad în competența tribunalului de bursă.

O fabrică nouă. I. Schuller a ridicat în Steinbruch o fabrică mare de creioane (pleivase). Ea va produce mai ales creioane fine, cari se importează din străinătate.

Esport de pește la Rusia. Din România la Rusia s'a esportat în lunile Octombrie și Noembrie anul trecut 8600 puzi (aproape 16.000 chilograme) pește.

Esport de sare în Bulgaria. Din România s'au esportat la Bulgaria prin portul Varna în Noembrie trecut 670.000 chigr. sare. În semestrul I. 1901 s'au esportat în Bulgaria 2871 tone de sare.

Gazete austriace în Ungaria. După un raport oficios s'au trimis din Austria în Ungaria 1496 diferite gazete, dintre cari 1145 germane, 256 cehe, 43 polone, 28 italiene și 25 rutene. Afară de acestea s'au mai importat 10.166 m. m. cărți și reviste, reprezentând o valoare de șese milioane cor.

Lungimea totală a drumurilor de fier din lume. După bilanțul făcut de o mare revistă germană, lungimea totală a drumurilor de fier din lume la finele anului 1899 era de 773.000 kilometri, adică mai mult ca nouă ori diametrul pământului; această cifră reprezintă lungimea liniilor, nu a căilor cari pot fi duble sau triple, și nici a liniilor de garaje.

America are	395.000 klm.
Europa >	278.000 >
Asia >	58.000 >
Australia >	24.000 >
Africa >	20.000 >

Unt de Siberia. Se zice, că Danemarca produce cel mai escelent unt, care se esportează în Anglia. Cu noul transiberian untul de Siberia începe să-i ia locul. 400.000 chintale de unt de

Siberia au fost importate anul trecut în Anglia.

Lărgirea gării Constanța. În urma avintului luat de esportul de cereale și mai ales de porumb, prin Constanța ministerul lucrărilor publice a luat dispoziția ca de urgență să se construească nouă linii de garaj.

Economilor din comitatul Torontal domnul ministru de agricultură le-a dat un împrumut de 116.000 cor. cu 4%, ca din banii acestia să poată cumpăra vite cornute de soi nobil.

Potop de petrol. Un puț de o producție enormă a fost răsbit la B. bi Eibat în Rusia.

În prima zi producția s'a evaluat la un milion puduri (500.000 kgr.), ear după captare el producea 200.000 kgr. pe zi. Acest potop de petrol a cauzat mari pagube, inundând tot împrejurul seu.

FELURIMI.

Al șaselea centenar al busolei. Anul acesta se împlinesc 600 de ani de când busola fu inventată de cătră Italianul Flavio Gioia, născut în Amalfi.

Compatrioții inventatorului se prepară a sărbători această aniversare care va cuprinde și înălțarea unui monument. Comitetul din Amalfi, constituit în acest scop, comandase monumentul sculptorului Balrico, unul dintre medaliații expoziției dela Paris. Moartea artistului a intrerupt opera.

Totuși un alt sculptor a fost însărcinat cu executarea monumentului, care va fi gata pentru sărbârile centenarului.

Ce ne povestesc inelele arborilor. Din inelele arborilor poate cetă cel-ce le pricepe bine multe lucruri interesante. Anii cu inelele subțiri sau au fost foarte secetoși sau apoi arborul a avut fructe foarte multe, așa că i-a rămas puțin suc pentru formarea lemnului. Inelele late arată un an umed. Anii se pot număra după inele. Tăietura arată mai totdeauna singuraticelocuri brune, mâncate, cari spun, că atunci, când s'au format, a fost o iarnă grea. Lemnul format în cursul verii, fiind mai gingsă, e de multe-ori nimicitor de ger, dar' în locul lui crește altul. Inelele, cari sunt numai pe o parte mai dezvoltate, arată, că pomul a fost împedat în dezvoltarea lui pe latură ceealaltă, fie la rădăcini, fie în crângi.

O peșteră uriașă. În Statele-Unite din America-de-nord a fost descoperită o peșteră uriașă. Ea e la o depărtare de 50 mile engleze de Butte City, capitala Montanei. Oamenii au intrat în ea până la o adâncime de 10 mile. În lăuntrul ei au descoperit un riu mare care formează un cataract cu o înălțime de 100 urme. Stalacțiții (sloi de var) din ea sunt mai frumoși ca în ori-ce altă peșteră de soiul acesta. După urmele aflate, peștera pare a fi servită în timpurile preistorice ca locuință pentru oameni.

Autonomia catolică. Proiectul Comisiunii de 27 a fost primit în general de congresul catolic. Ședința de Sâmbătă de altfel a fost foarte interesantă. Din partea opoziției a vorbit Ugron Gábor cu mult efect, combătând proiectul și polemizând cu contele *Aponyi*. Înainte de votare mai mulți membri marcanți, între cari și episcopul contele *Majláth Gueztáv*, au părăsit sala. Pentru proiect au votat 69, contra proiectului 56, s'au abținut dela vot 48.

A apărut: »Viitorul«, studiu politic de *Dr. Traian Vuia*, retipărire din »Drapelul«. Editura foii »Drapelul«, Lugoj.

Dela petrecerile noastre. Ni-se scrie din *Vlaicovăț*: Corul vocal al plugarilor români din comuna *Vlaicovăț* a dat un concert împreună cu reprezentanții teatrali în *Vêrșet*, Duminecă seara în 13/26 l. o. la hotelul *Baros*. Toate piesele au fost bine executate și aplaudate din partea onoratului public. După concert a urmat pesă teatrală »Nunta *Tărăneasă*«, de *Vasile Alexandri*, care s'a jucat de membri coriști. Atât melodiile cât și teatrul au reușit foarte bine, executate fiind sub conducerea dlui *Achim Siuman*, corist dirigent din *Chișeteu*. După reprezentațiune s'au produs jocurile istorice naționale, *Călugerul*, *Bătura și Tesuta*, tot de membrii coriști sub conducerea vătavului *Ioan Ureche*, corist, primite cu vii aplauze din partea on. public. Intre on. public au fost și mai mulți aleși naționaliști, dl *Dr. Vladimir Spătar*, adv. în *Vêrșet*, dl *Dr. Prosteanu*, adv. în *Lugoj*, *Dr. Aureliu Olceanu* și *Dr. N. Ostoici* adv. în *Vêrșet*. Dl *Filip Răduț*, învățător gr-or. în *Szt-Iános*, deși este îndepărtare, totuși s'a interesat de cauză.

Deci pot fi mândri membrii coriști pentru isprava făcută în frunte cu bravul lor preot *George Popovici*, care nu-și cruță nici spese nici ostenele și ca președintele corului, ia parte la toate greutățile și ocaziunile. Lui 'i se atribuie toată lauda pentru formarea acestui cor. Deci onoare lui! *Un participant.*

— Din *Rușoa montană* ni-se scrie: Cântăreții bisericei noastre au dat un concert împreună cu teatrul în folosul școlărilor săraci din loc la 6/19 Ianuarie a. o. *Concertul* a reușit peste așteptare. Toate punctele programului au fost mult aplaudate, cu deosebire compoziția: *Logojana* de *I. Vidu* a fost de trei ori repetată, eară *Fetele casnice* de *T. Popovici* a trebuit să se cânte de două ori. Piesa teatrală »*Clopoșelul fermecat*« de *N. Băiaș* după *H. Schmidt*, predată de fetele cântărețe au plăcut tuturor. *Terezia Puiu* în rolul *Liviei*, *Elena Mîlotin* în rolul *Elenei*, *Ana Popescu* în al *Deliei*, apoi *Ana Purdea* în al *Eufrosinei* s'au purtat aproape nu ca diletante, eară *Elena Jura* ca cerșitoare foarte bine, cu deosebire în scena ultimă când într'o clipită lăpădă haina de cerșitoare și stătă ca o zină, a fost suprinzător, asemenea *Ioan Purdea* ca boer și *Petru Velcean* ca *Ion servitorul* s'an achitat cu succes de rolul lor. Cu un cuvânt »*Clopoșelul fermecat*« a succes admirabil. O faptă bună adevărat creștinească au făcut cântăreții, când s'au hotărât să aranjeze această petrecere cu acest scop, căci întru adevăr sistându-se lucrul montanistic, mulți școlari n'au nici ce încălța. D-zeu să le răsplătească ostenele lor.

Un privitor.

Mulțumită publică. Cu ocaziunea petrecerii musicale teatrale arangiată de »Societatea română din *Codlea*« în 26 Dec. v. 1901, au binevoit a contribui: *D-nii Cornel Comanescu*, inginer 2 cor.

80 bani; *Ioan Teculescu* protopop în *Alba-Iulia* 2 cor.; *Ioan Iosif* învățător în *Codlea* 2 cor.; *Ioan Schiopu* preot *Țintari* 1 cor.; *Ioan Gavrilescu*, preot în *Țintari* 80 bani; *Ioan Iliescu* inv. în *Codlea* 40 bani; *Căpitan Fay de Fay* 20 bani.

Tuturor acestor marinimoși contribuenți »Societatea rom. de lect.« din *Coldea*, le aduce și pe această cale sincere și profunde mulțumite. În numele societății *Ananie Bolda* președinte.

Știri din piață.

Sibiul. Grâu hl. 12.80—14.20, secară 8—8.80, orz 7.60—8, ovės 4.60—5.—, cucuruz 7.60—8.40 cor.; 10 ouă 58—68 b.

Oradea-mare. Grâu m. m. 16.20 până la 16.80, secară 12.60—13, orz 11—11.60, ovės 13.60—14.20, cucuruz 9.40—9.80 cor.

Bursa din Budapesta. Grâu, 50 ohlgr., 9.10—9.70, secară 7.70—7.90; orz 6—6.75, ovės 7.35—7.70, cucuruz 4.80—5 cincantîn 5.90—6 cor.

POSTA REDACȚIEI ȘI ADMINISTRĂȚIEI.

Cărți de teatru. Mai mulți ne roagă să le trimitem »cărți de teatru«. Cărțile de teatru sânt de mai multe feluri ca preț și ca cuprins. Cel-ce are lipsă de o piesă teatrală, fie pentru cetire, fie că vrea să o învețe cu alți soși, să întrebe pe învățător sau pe preot, cari le vor spune, ce e potrivit. Piesele, cari se joacă pe la teatrele dela sate, se pot vedea din dările de seamă ale *Cronicei*. Acelea însă nu se prea capătă separat, ci trebuie scrise din cărțile mai mari, în cari au fost publicate.

Din cauza lipsei de spațiu, vom da celelalte răspunsuri în numărul viitor.

Pentru redacție și editură responsabil: **Victor Lazăr**.
Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: **Iosif Marschall**.

MARGARETA MOLDOVAN.

Din
tainele
vieții.

29 de novele și schițe.

Prețul 2 cor., plus 10 bani parte.
Se poate procura dela
Librăria
W. Kraft.

Bine apreciată
de întregă
presa noastră.

A apărut!

Legea veterinară

atât de mult folositoare tuturor economilor și tuturor primăriile comunale — a eșit de sub tipar în a doua ediție îndreptată și îmbogățită. »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului« a îngrijit ca atât limba cât și forma cărței acesteia să fie cât se poate de potrivită, pentru-ca poporul să poată pe deplin înțelege sfaturile și îndrumările ce 'i-se dau cu privire la: pasapoarte, tîrguri de vite, boale lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Cartea se numește:

Învătătorul Munteanu
impărtășește economilor sei cele mai de lipsă cunoștințe
despre

LEGEA VETERINARĂ (Lecuirea vitelor)

și
BOALELE LIPICIOASE (CONTAGIOASE)
stând cu dinșii la sfat în serile lungi de iarnă.

De
Tormay Béla.

Ediția II. revizuită — 152 pagini mari.

Cartea costă 80 bani (cu porto postal 90 bani) și se poate cumpăra dela

**Reuniunea română de agricultură
din comitatul Sibiului.**

